

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 441/2014-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júla 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej advokátom JUDr. Františkom Buhlom, Advokátska kancelária, Šoltésovej 5, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 154/2009 takto

rozhodol:

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 154/2009 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 154/2009 konal bez zbytočných prietahov.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet advokáta JUDr. Františka Buhlu, Advokátska kancelária, Šoltésovej 5, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 441/2014-6 z 29. júla 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu

Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 154/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je v napadnutom konaní, ktoré začalo 3. júna 2009, žalobkyňou v druhom rade. Žalovaným subjektom v prvej žalobe bola Slovenská republika – Národná rada Slovenskej republiky, ktorú rozšírila v októbri 2009 aj o žalovaných v druhom rade Slovenská republika – Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky a v treťom rade Slovenská republika – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Predmetom konania *„je určenie, že odmeňovanie navrhovateľiek je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch“*.

V súčasnosti je po podaní sťažovateľky v októbri 2014 žalovaným subjektom už len Slovenská republika – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

V ďalšom sťažovateľka uviedla, že od podania návrhu okresný súd nekonal viac ako 16 mesiacov a prvým úkonom bola výzva 6. októbra 2010 na zaplatenie súdneho poplatku. Až do júla 2014, teda viac ako po 5 rokoch, sa vo veci neuskutočnilo ani jedno pojednávanie. Okresný súd dosiaľ stále nevyriešil otázku súdneho poplatku, pretože sťažovateľka žiadala o oslobodenie od povinnosti platiť súdny poplatok, okresný súd ho uznesením z 24. mája 2011 (teda skoro po dvoch rokoch, odo dňa podania návrhu na začatie konania) nepriznal, predmetné uznesenie bolo sťažovateľkou napadnuté odvolaním 13. júla 2011 a následne odvolacím súdom zrušené uznesením z 30. apríla 2012.

Okresný súd o povinnosti zaplatiť súdny poplatok opakovane rozhodol až 18. septembra 2013 (teda po viac ako 4 rokoch odo dňa podania návrhu na začatie konania). Voči tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie spolu so žiadosťou o opravu odôvodnenia napadnutého uznesenia a 9. októbra 2013 okresný súd vydal opravné uznesenie týkajúce sa odôvodnenia. Opravné uznesenie je dosiaľ posledným úkonom okresného súdu.

Sťažovateľka zastáva názor, že v konkrétnom spore boli prietahy spôsobené len a výlučne postupom súdu, pretože zložitosť veci a ani správanie sťažovateľa nespôsobili prietahy, najmä nečinnosť súdu po samotnom podaní návrhu, ako aj jeho ďalší liknavý postup.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

«1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy... a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11C/154/2009 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 11C 154/2009 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 10.000,- € (slovom „desaťtisíc eur“), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08 € (slovom „dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov“), ktorú je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. Františka Buhlu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.»

K sťažnosti sa vyjadril i okresný súd, ktorý vo svojom podaní sp. zn. Spr. 3606/2014 doručenom ústavnému súdu 30. októbra 2014 uviedol:

„V prvom rade by som rada poukázala na skutočnosť, že navrhovateľka v druhom rade pred podaním ústavnej sťažnosti nevyčerpala opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré jej zákon priznáva. Lustráciou v registri sťažností som zistila, že navrhovateľka v druhom rade nepodala sťažnosť na prietahy v predmetnom konaní predsedovi súdu. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva (I. ÚS 21/99, I. ÚS 20/05, IV. ÚS 74/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám urobil nápravu a odstránil protiprávny stav zapríčinený nesprávnym postupom alebo jeho nečinnosťou.

Vychádzajúc z judikatúry ústavného súdu, vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi poskytuje, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

K samotnému priebehu konania vo vecí vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11C/154/2009 uvádzam vykonané procesné úkony súdu a účastníkov konania, týkajúcich sa navrhovateľky v druhom rade, a to od doručenia návrhu na začatie konania na tunajší súd... Žalobným návrhom zo dňa 01.06.2009, po úprave okruhu účastníkov na strane odporcu, sa navrhovateľka v druhom rade spolu s navrhovateľkou v prvom rade voči odporcom: 1) Slovenská republika zastúpená Národnou radou SR.. 2) Slovenská republika zastúpená Kanceláriou Národnej rady SR..., 3) Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR..., domáha určenia, že odmeňovanie navrhovateľiek je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Dňa 03.06.2009 bola žaloba doručená súdu.

Dňa 15.10.2009 obe navrhovateľky spoločným podaním upravili okruh odporcov.

Dňa 06.10.2010 bol vyrubený súdny poplatok za návrh.

Dňa 09.11.2010 bola výzva na zaplatenie súdneho poplatku doručená navrhovateľke v druhom rade.

Dňa 22.11.2010 navrhovateľka v druhom rade (spolu s navrhovateľkou v prvom rade) žiadala predĺžiť lehotu na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 10.01.2011 súd vyhovel návrhu navrhovateľiek na predĺženie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku a doručil novú výzvu s uvedením správnej položky zákona o súdnych poplatkoch.

Dňa 24.03.2011 navrhovateľka v druhom rade požiadala o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Dňa 14.04.2011 bola navrhovateľka v druhom rade vyzvaná na preukázanie svojich majetkových pomerov.

Dňa 02.05.2011 navrhovateľka v druhom rade požiadala o predĺženie lehoty na predloženie dokladov o majetkových pomeroch.

Dňa 04.05.2011 navrhovateľka v druhom rade predložila súdom žiadané doklady.

Dňa 24.05.2011 súd uznesením č. k. 11C/154/2009-46 nepriznal navrhovateľke v druhom rade oslobodenie od platenia súdneho poplatku.

Dňa 16.06.2011 navrhovateľka v druhom rade podala proti uzneseniu č. k. 11C/154/2009-46 zo dňa 24.5.2011 odvolanie a zároveň podala návrh na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku s tým, aby súd podal Súdnemu dvoru Európskej únie prejudiciálnu otázku.

Dňa 20.06.2011 Okresný súd... vydal opravné uznesenie č. k. 11C/154/2009-55, ktorým opravil uznesenie č. k. 11C/154/2009-46 zo dňa 24.5.2011 a ktoré bolo navrhovateľke v druhom rade doručené dňa 29.6.2011.

Dňa 27.07.2011 Okresný súd... vydal opravné uznesenie č. k. 11C/154/2009-66, ktorým opravil uznesenie č. k. 11C/154/2009-46 zo dňa 24.5.2011 a ktoré bolo navrhovateľke v druhom rade doručené dňa 17.8.2011.

Dňa 06.09.2011 navrhovateľka v druhom rade požiadala o doručenie rozhodnutia, ktorým bolo rozhodnuté o jej žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Dňa 16.11.2011 bol spis predložený Krajskému súdu.. na rozhodnutie o odvolaniach.

Dňa 30.04.2012 Krajský súd... uznesením č. k. 9Co/503-505/2012, 9Co/149-150/2012 zrušil uznesenia Okresného súdu... č. k. 11C/154/2009-45 zo dňa 24.5.2011, č. k. 11C/154/2009-46 zo dňa 24.5.2011, č. k. 11C/154/2009-54 zo dňa 20.6.2011, č. k. 11C/154/2009-55 zo dňa 20.6.2011, č. k. 11C/154/2009-66 zo dňa 27.7.2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Navrhovateľka v druhom rade uznesenie krajského súdu prevzala dňa 22.6.2012.

Dňa 11.09.2012 Okresný súd... opäť navrhovateľku v druhom rade vyzval na preukázanie jej osobných, majetkových a zárobkových pomerov.

Dňa 18.10.2012 navrhovateľka namietla nesprávne doručenie výzvy na preukázanie svojich majetkových pomerov.

Dňa 19.11.2012 navrhovateľka v druhom rade doručila súdu vyplnené tlačivo na zdokladovanie svojich majetkových pomerov.

Dňa 04.12.2012 za účelom skúmania ďalších podmienok na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, súd vyzval navrhovateľku v druhom rade na predloženie výpisu z účtu v banke.

Dňa 28.01.2013 navrhovateľka v druhom rade oznámila zostatky na účtoch v banke (výpisy nepredložila).

Dňa 18.09.2013 súd uznesením č. k. 11C/154/2009-121 navrhovateľke v druhom rade nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Navrhovateľka v druhom rade uznesenie prevzala dňa 25.9.2013 a dňa 9.10.2013 podala na poštovú prepravu odvolanie voči nemu.

Dňa 21.10.2013 Okresný súd Bratislava I vydal opravné uznesenie č. k. 11C/154/2009-127, ktorým opravil uznesenie č. k. 11C/154/2009... zo dňa 18.9.2013 a ktoré bolo navrhovateľke v druhom rade doručené dňa 29.6.2011.

Dňa 06.11.2013 v zmysle Dodatku č. 17 k Rozvrhu práce Okresného súdu... na rok 2013 vec bola pridelená sudkyňi JUDr. Jeanette Hajdinovej.

Dňa 13.12.2013 bol spis predložený Krajskému súdu... na rozhodnutie o odvolaniach navrhovateľiek.

Dňa 31.03.2014 Krajský súd... uznesením č. k. 9Co/697/2013, 9 Co 129/2014 potvrdil uznesenie č. k. 11C/154/2009-121 zo dňa 18.9.2013 v spojení s opravným uznesením č. k. 11C/154/2009-127 zo dňa 21.10.2013. Uznesenie Okresného súdu... č. k. 11C/154/2009-121 zo dňa 18.9.2013 v spojení s uznesením Krajského súdu... č. k. 9Co/697/2013, 9 Co 129/2014 nadobudlo právoplatnosť dňom 5.9.2014.

Dňa 07.08.2014 bol daný pokyn zákonnej sudkyne na doručenie žaloby odporcom s výzvou na vyjadrenie k nej.

Dňa 23.09.2014 súd vyzval navrhovateľku v druhom rade, či vzhľadom na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu..., trvá na podaní zo dňa 15.10.2009 ohľadne označenia okruhu účastníkov na strane odporcu.

K veci samej si dovoľím poukázať na vyjadrenie zákonnej sudkyne JUDr. Jeannette Hajdinovej (ktoré vyjadrenie Vám zároveň v prílohe predkladám), v ktorom poukázala na to, že v záujme hospodárnosti a rýchlosti konania a vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania v predmetnej právnej veci napriek tomu, že navrhovateľka v druhom rade ešte nezaplatila súdny poplatok za návrh na začatie konania a v súčasnosti jej ešte plyní lehota

na jeho zaplatenie, zákonná sudkyňa dala pokyn na výzvu pre navrhovateľky v prvom a druhom rade, aby sa vyjadrili, či trvajú na okruhu účastníkov na strane odporcu, aj pokyn odporcom na vyjadrenie sa k návrhu na začatie konania. Ak navrhovateľka v druhom rade zaplatí súdny poplatok za návrh, bude tak možné plynulé v konaní pokračovať bez prietahov. Ak navrhovateľka v druhom rade nezaplatí súdny poplatok, tieto výzvy nie sú prekážkou zastavenia konania pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. Napokon, aj pri skončení konania procesným rozhodnutím musí mať súd vedomosť o okruhu účastníkov na strane odporcu.

K meritu veci uvádzam, že sa jedná o vec po skutkovej i právnej stránke zložitú.

V prípade, ak Ústavný súd... dospeje k záveru, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov bolo porušené, dovoľujem si požiadať Ústavný súd..., aby pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy vyššie uvedené objektívne dôvody a skutočnosť, že sťažovateľka pred podaním ústavnej sťažnosti nevyčerpala účinné opravné prostriedky a z uvedených dôvodov navrhujem, aby sťažovateľke uplatnený nárok na finančné zadosťučinenie nepriznal v plnej výške.

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu...“

Súčasťou vyjadrenia predsedníčky okresného súdu bol chronologický prehľad procesných úkonov a stanovisko zákonnej sudkyne v tejto veci z 26. novembra 2014, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«.... navrhovateľka v druhom rade súdu neoznámila podstatnú skutočnosť, že jej minister spravodlivosti SR podľa § 24 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch... prerušil výkon funkcie sudcu s účinnosťou od 20.9.2014; súd sa túto skutočnosť dozvedel len prostredníctvom webového sídla Ministerstva spravodlivosti SR. V čase môjho vyjadrenia navrhovateľke v druhom rade ešte plynula lehota na zaplatenie súdneho poplatku. V záujme hospodárnosti a rýchlosti konania a vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania v predmetnej právnej veci som napriek tomu, že navrhovateľka v druhom rade ešte nezaplatila súdny poplatok za návrh na začatie konania a v súčasnosti jej ešte plynie lehota na jeho zaplatenie, dala pokyn na výzvu pre navrhovateľky v prvom a druhom rade, aby sa

vyjadrili, či trvajú na okruhu účastníkov na strane odporcu, aj pokyn odporcom na vyjadrenie sa k návrhu na začatie konania.

K aktuálnemu stavu konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11C/154/2009 uvádzam, že navrhovateľke v druhom rade uplynula lehota na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na začatie konania v sume 6.491,50 € dňom bol 4.11.2014 (utorok, pracovný deň). V uvedenej lehote súdny poplatok za návrh nezaplatila a až po jej márnom uplynutí dňa 11.11.2014 opäť požiadala oslobodenie od súdnych poplatkov (žiadosť bola súdu doručená dňa 14.11.2014). V opätovnej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov uviedla, že sa zmenili jej pomery, pretože dňa 20.9.2014 jej minister spravodlivosti SR prerušil výkon funkcie sudcu a od tohto dátumu je jej príjmom starobný dôchodok v sume 926,80 € a príplatok k dôchodku v sume 660,50 €, teda o prerušení výkonu funkcie sudcu konajúci súd informovala až v žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov zo dňa 11.11.2014 a po vyjadrení súdu k jej ústavnej sťažnosti, v ktorej poukázal na to, že navrhovateľka v druhom rade mu túto skutočnosť neoznámila podľa § 79 ods. 1, ods. 2 OSP.

Hoci bola žiadosť navrhovateľky v druhom rade súdu doručená až po márnom uplynutí lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, konala som o nej a rozhodla. Zdôrazňujem, že navrhovateľka v druhom rade v žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov neuviedla všetky rozhodujúce skutočnosti na posúdenie jej žiadosti - neuviedla, ani nepoukázala na to, že jej v súvislosti s prerušením výkonu funkcie sudcu podľa § 24 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. bolo vyplatené aj odchodné podľa § 21 ods. 2 citovaného zákona. Z oznámenia Krajského súdu v Trnave zo dňa 21.11.2014 som zistila, že navrhovateľke v druhom rade bolo v súvislosti s prerušením funkcie sudcu na základe rozhodnutia Krajského súdu v Trnave sp. zn. 1 SprV 254/14 zo dňa 22.9.2014 vyplatené odchodné podľa § 21 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. v sume 29.475,- €. Toto zistenie má pre posúdenie opodstatnenosti alebo neopodstatnenosti žiadosti navrhovateľky v druhom rade o oslobodenie od súdnych poplatkov významný vplyv. Po vyhodnotení žiadosti navrhovateľky v druhom rade o oslobodenie od súdnych poplatkov a jej príjmovej a majetkovej situácie, ktorá sa mala podľa nej zmeniť prerušením funkcie sudcu a odchodom do starobného dôchodku, som dňa 24.11.2014 rozhodla o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nebolo navrhovateľke

v druhom rade. Z uznesenia Okresného súdu... sp. zn. 11C/154/2014 zo dňa 24.11.2014 vyplýva, že: „Súd preto konštatuje, že navrhovateľka v druhom rade neuniesla bremeno tvrdenia a preukázania svojho tvrdenia vyčerpávajúcim spôsobom, v žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov nepopísala všetky skutočnosti rozhodujúce pre rozhodnutie o jej žiadosti, a teda nekonala v súlade s § 79 ods. 1 a ods. 2 OSP. Z jednorazovej sumy odchodného 29.475,- €, z ktorej môže navrhovateľka v druhom rade, bez problémov a ohrozenia svojej existenčnej situácie počas poberania starobného dôchodku a príplatku k nemu, zaplatiť súdny poplatok v sume 6.491,50 €. Z odchodného by jej po zaplatení súdneho poplatku zostala suma 22.983,50 €, ktorá neohrozuje navrhovateľka ani jej rodinu, práve naopak.“

Po rozhodnutí o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov som tým istým uznesením zo dňa 24.11.2014 rozhodla o zastavení konania voči navrhovateľke v druhom rade, pretože v súdom určenej lehote (ktorá bola predĺžená na jej výslovnú žiadosť) nezaplatila súdny poplatok za návrh na začatie konania v sume 6.491,50 €; vo výzve na zaplatenie súdneho poplatku bola uvedená správna položka sadzobníka súdnych poplatkov, navrhovateľke v druhom rade bol vysvetlený spôsob výpočtu súdneho poplatku, bola poučená o následku nezaplatenia súdneho poplatku podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 71/1992 Zb.) a výzva na zaplatenie súdneho poplatku bola realizovaná v zákonnej lehote vyplývajúcej z § 13 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. V uznesení o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku sp. zn. 11 C/154/2009 zo dňa 24.11.2014 som poukázala aj na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva v súvislosti s platením súdnych poplatkov: „Európsky súd pre ľudské práva vo svojej stabilizovanej judikatúre nikdy nevylučoval možnosť, že záujmy riadneho výkonu justície môžu odôvodňovať zavedenie finančného obmedzenia na prístup jednotlivca k súdu spočívajúceho v súdnom poplatku. Požiadavku zaplatiť súdne poplatky v občianskom súdnom konaní nemožno považovať za obmedzenie práva na prístup k súdu, ktoré je nezlučiteľné per se s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (napríklad rozsudok vo veci Kreuz v. Poľsko zo dňa 19.6.2011, č. sťažnosti 28249/95, § 54, 60; Brualla Goméz de la Torre v. Španielsko zo dňa

19.12.1997, *Reports of Judgments and Decisions 1997-VIII*, str. 2955, § 33; rozsudok vo veci *Tolstoy – Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo* zo dňa 13.7.1995, *Séria A*, č. 316-B, str. 80-81, §§ 61 a nasl.).“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti som toho názoru, že navrhovateľka v druhom rade svojím konaním predžovala súdne konanie, v poslednom prípade tým, že nezaplatila súdny poplatok v určenej lehote, až po uplynutí lehoty na zaplatenie súdneho poplatku požiadala o oslobodenie od súdneho poplatku (čo je samozrejme jej právo), ale v žiadosti neuviedla všetky rozhodujúce skutočnosti dôležité pre posúdenie jej žiadosti (vyplatenie odchodného v sume 29.475,- €), požiadala o predĺženie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku z 10 dní na tri mesiace, pričom súd jej žiadosti čiastočne vyhovel a určil jej lehotu na zaplatenie súdneho poplatku 60 dní. Dovolím si v tejto súvislosti poukázať na judikatúru Ústavného súdu SR, podľa ktorej dĺžku trvania súdneho konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietahov v súdnom konaní (II. ÚS 41/00, III. ÚS 253/09)...

V súčasnosti je konanie voči navrhovateľke v druhom rade zastavené z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku.»

Právny zástupca sťažovateľky sa k stanovisku okresného súdu vyjadril v podaní doručenom ústavnému súdu 2. apríla 2015, v ktorom okrem iného uviedol:

„... Vyjadrenia sudkyne a predsedníčky súdu sú irelevantné, ide o údaje, ktoré nesúvisia s prietahmi v konaní, spôsobenými Okresným súdom Bratislava I. Vyjadrenia popisujú nehospodárne konanie súdu o žiadosti žalobkyní o oslobodenie od súdneho poplatku, žalobkyne predkladali súdu vyjadrenia a doklady v súdom stanovených procesných lehotách. Za obdobie 5 rokov súd vydával nehospodárne a nesprávne uznesenia, nebol schopný rozhodnúť vo veci samej.

Od podania sťažnosti na Ústavný súd sťažovateľka obdržala dňa 05.09.2014 rozhodnutie Krajského súdu... zo dňa 31.03.2014, ktorým boli potvrdené uznesenia súdu prvého stupňa o neoslobodení od platenia súdneho poplatku. Obdržala tiež výzvu OS BA I na označenie žalovaného, hoci žalovaný je označený jednoznačne a je povinnosťou konajúceho súdu určiť orgán, ktorý je povinný konať v mene štátu.“

Z obsahu sťažnosti, k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu, ktorý mu bol predložený na nahliadnutie 26. júna 2015 ústavný súd zistil tieto podstatné skutočnosti:

Napadnuté konanie začalo podaním žaloby 3. júna 2009. Dňa 15. októbra 2009 sťažovateľka ako žalobkyňa v druhom rade v spolu so žalobkyňou v prvom rade upravili okruh žalovaných účastníkov.

Dňa 6. októbra 2010 okresný súd vyzval žalobkyne na zaplatenie súdneho poplatku (výzva sťažovateľke bola doručená 9. novembra 2009), 22. novembra 2010 žalobkyne žiadali predĺžiť lehotu na zaplatenie súdneho poplatku, a to o tri mesiace (č. l. 10 spisu).

Dňa 10. januára 2011 okresný súd vyhovel ich návrhu na predĺženie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku a 24. marca 2011 sťažovateľka požiadala o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov z dôvodu, že jej to nedovoľujú jej osobné a majetkové pomery. Dňa 24. mája 2011 jej okresný súd nepriznal oslobodenie od platenia súdneho poplatku, preto 16. júna 2011 podala odvolanie.

Od 16. novembra 2011 do 5. mája 2012 sa spis nachádzal na odvolacom súde, ktorý 30. apríla 2012 zrušil rozhodnutie okresného súdu o nepriznaní oslobodenia od platenia súdneho poplatku a vec mu vrátil na ďalšie konanie [sťažovateľka uznesenie Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) prevzala 22. júna 2012]. Po výzve okresného súdu z 11. septembra 2012 sťažovateľka doručila 19. novembra 2012 doklady preukazujúce jej osobné a majetkové pomery a 4. decembra 2012 ju okresný súd vyzval na predloženie výpisu z jej banky.

Dňa 28. januára 2013 sťažovateľka oznámila zostatky na účtoch v banke a 18. septembra 2013 jej okresný súd nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Dňa 13. decembra 2013 bol spis doručený odvolaciemu súdu (z dôvodu podaného odvolania

11. októbra 2013 sťažovateľkou), ktorý 31. marca 2014 potvrdil uznesenie okresného súdu z 18. septembra 2013. Vec bola vrátená okresnému súdu 29. apríla 2014 a sťažovateľka rozhodnutie krajského súdu prevzala 5. septembra 2014.

Dňa 7. augusta 2014 bola žaloba doručená žalovaným na vyjadrenie a 23. septembra 2014 okresný súd vyzval sťažovateľku oznámiť, či vzhľadom na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, trvá na svojom podaní z 15. októbra 2009 týkajúcom sa označenia okruhu účastníkov na strane žalovaných, aby súd konal so žalovanou Slovenská republika – zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

Uznesením z 24. novembra 2014 okresný súd nepriznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne konanie voči nej zastavil (č. 1. 198 v spise). Rozhodnutie bolo sťažovateľke 18. decembra 2014 doručené, sťažovateľka podala proti nemu odvolanie 22. decembra 2014 (č. 1. 209), o ktorom krajský súd rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu z 24. novembra 2014 v časti nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov uznesením sp. zn. 4 Co 231/2015 z 28. mája 2015 potvrdil. V súčasnosti je daný pokyn na doručenie tohto rozhodnutia sťažovateľke. Okresný súd následne po zaplatení súdneho poplatku 22. decembra 2014 sťažovateľkou (č. 1. 213) uznesením z 19. marca 2015 v časti zastavenia konania zrušil svoje uznesenie z 24. novembra 2014. Konanie nie je ešte právoplatne skončené.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby jej záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa

ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05).

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka sa na okresnom súde domáhala určenia, že jej odmeňovanie je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, preto žiadala zaplatiť z tohto titulu sumu 214 195,58 € s prísl., z návrhu ktorého bola vypočítaná výška súdneho poplatku v sume 6 491,50 €, ktorú sťažovateľka na základe výzvy okresného súdu zo 6. októbra 2010 zaplatila až po piatich rokoch. Navyše, z obsahu súdneho spisu predloženého ústavnému súdu je možné ustáliť, že okresný súd dosiaľ riešil len otázky procesného charakteru a nevykonával žiadne dokazovanie vo veci samej, preto nie je možné ani uvažovať o skutkovej či právnej zložitosti veci samej ako o príčine doterajšej dĺžky konania, ako to uviedol okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti (obdobne aj III. ÚS 357/2014).

2. Pri hodnotení podľa druhého kritéria, t. j. správania sťažovateľky, ústavný súd dospel k záveru, že jej správanie podstatným spôsobom prispelo k predĺženiu posudzovaného konania. Najprv žiadala o predĺženie lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, potom požiadala o jeho oslobodenie, neskôr neoznámila okresnému súdu, že už nie je sudkyňou, taktiež podávala opravné prostriedky proti rozhodnutiami okresného súdu, v dôsledku čoho sa spis nachádzal takmer rok na odvolacom súde (v jednom prípade bola síce úspešná, ale v konečnom dôsledku bola neúspešná). Hoci má na to nesporne ako

účastníčka konania právo, ale na druhej strane okresný súd musel na jej podania aj adekvátne reagovať a rozhodovať o nich, čím sa konanie predlžovalo. Napokon sťažovateľka tiež nepodala sťažnosť na zbytočné prieťahy predsedníčke okresného súdu a na jej ťarchu možno pripísať aj to, že zaplatila súdny poplatok, ktorý bol splatný podaním žaloby v roku 2009, až v decembri 2014. Ústavný súd je preto toho názoru, že sťažovateľka sa výraznou mierou podieľala na predĺžení tohto konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania od roku 2009 na okresnom súde bez jediného pojednávania je neprimerané. Okresný súd vykonal síce viac procesných úkonov, ako to vyplýva z predloženého prehľadu, a ústavný súd nezistil väčšie obdobia jeho úplnej nečinnosti, ale napriek tomu ústavný súd poukazuje na to, že dĺžka predmetného konania na jednom stupni bez rozhodnutia vo veci samej je neakceptovateľná. Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Keďže všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02), jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 11 C 154/2009, došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní

vedenom pod sp. zn. 11 C 154/2009, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci, keďže v súčasnosti nie je konanie ešte právoplatne skončené (bod 2 výroku rozhodnutia).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia, pretože samotné trvanie sporu jej spôsobuje „*vzhľadom na jej vek a zdravotný stav značné ťažkosti formou zbytočného stresového pôsobenia*“. Vzhľadom na to považuje za spravodlivé, aby bola odškodnená formou finančného zadosťučinenia v sume 10 000 €, ktorého výšku považuje za primeranú, keďže sa na prietahoch žiadnym spôsobom nepodieľala.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym

súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd, vyhodnotiac jednotlivé kritériá stanovené pre zisťovanie okolností prieťahov v konaní, najmä správanie sťažovateľky a berúc do úvahy tiež konkrétne okolnosti daného prípadu, konštatuje, že v danom prípade postačí konštatovanie porušenia označeného práva sťažovateľky okresným súdom (bod 1 výroku rozhodnutia), a preto vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľke nevyhovel (bod 4 výroku rozhodnutia).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní o jej sťažnosti advokátom JUDr. Františkom Buhlom, ktorý ich vyčíslil v petite sťažnosti spolu sumou 284,08 €. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená suma je totožná so sumou, ktorá by patrila sťažovateľke podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a neodporuje tejto vyhláške. Ústavný súd jej preto priznal trovy právneho zastúpenia v požadovanej sume (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júla 2015

